

ÕIGUSKANTSLER

Dr. Riina Jents
Kliiniku juhataja
SA Viljandi Haigla psühhiaatrikliinik
vmh@vmh.ee

Teie

Õiguskantsler 21.03.2011 nr 7-9/110298/1101411

Soovitus õiguspärasuse ja hea halduse tava järgimise osas

Lugupeetud dr. Jents

Käesolevaga pöördun Teie poole seoses minu nõuniku 02.03.2011 etteteatamata kontrollkäiguga SA Viljandi Haigla psühhiaatrikliiniku ebastabiilse seisundiga psühhosihaigete pikaajalise ravi osakonda (edaspidi osakond). Kontrollkäigul kontrollis minu nõunik, täites ühtlasi piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärlikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni fakultatiivse protokollis artiklis 3 sätestatud riigi ennetusametuse funktsiooni, kas osakonnas on tervishoiuteenuste osutamisel tagatud isikute põhiõigused ja vabadused. Esmalt soovin Teid oma nõuniku nimel tänada kontrollkäigu sujuva korralduse eest osakonnas.

Kontrollkäigu tulemusel on koostatud aruanne kontrollitud asutuse tegevuse kohta, milles tehakse ettepanekud eesmärgiga tagada isikute põhiõiguste ja vabaduste kaitse senisest efektiivsemalt. Soovin kontrollkäigu põhjal juhtida Teie kui SA Viljandi Haigla psühhiaatrikliiniku juhataja tähelepanu alljärgnevale.

1. Videovalve kasutamine osakonnas

Kontrollkäigu kestel läbi viidud ringkäigul selgus, et osakonnas on patsientide jälgimiseks kasutusel videovalve. Kokku on osakonda paigutatud 8 kaamerat, millest 4 asuvad naiste ja 4 meeste sektsioonis. Kaameratest saab jälgida ohjeldamiste ruumi, koridore ja erinevaid muid ruume. Kaamerate pilt on jälgitav mõlemas sektsioonis asuvatest õepostidest. Videovalve kasutamise asjaolust teavitamiseks oli sektsioonide sissepääsu kohale paigutatud teavitav kiri „Osakonnas videovalve“.

Isikuandmete töötlemisel kaitseb füüsilise isiku põhiõigusi ja vabadusi, eelkõige õigust eraelu puutumatusel, isikuandmete kaitse seadus. Seaduse § 14 lõike 3 kohaselt võib isikuandmeid edastavat või salvestavat jälgimisseadmestikku kasutada üksnes isikute või vara kaitseks ning juhul, kui sellega ei kahjustata ülemääraselt andmesubjekti õigustatud huve ning kogutavaid andmeid kasutatakse ainult nende kogumise eesmärgist lähtuvalt. Andmesubjekti nõusolekut asendab sellise andmetöötlemise korral jälgimisseadmestiku kasutamise fakti ning andmete töötlemise nime ja kontaktandmete piisavalt selge teatavakstegemine.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Tulenevalt eeltoodust soovitan Teil paigutada kliiniku osakondadesse ning muudele aladele, mis on videojärelevalve all, nähtavale kohale jälgimisseadmestiku kasutamise fakti, andmete töötaja nime ja kontaktandmete kohta käiv teave. Samuti peaks olema edastatud info, milliseid üldkasutatavaid ruume või alasid konkreetselt jälgitakse.

2. Ohjeldusmeetmete rakendamine osakonnas

Osakonnas asuvatesse ohjeldusmeetmete rakendamiseks ette nähtud ruumidesse oli enamasti paigutatud valvekaamera. Ruumide vahetus läheduses puudus tualett ning puudus võimalus nii elektri- kui väljast tuleneva valguse reguleerimiseks. Läbi viidud vestlustest selgus, ohjeldusmeetmete rakendamise korral ruumides tervishoiuteenuse osutaja juures töötavaid isikuid ei viibi.

Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise või Karistamise Tõkestamise Euroopa Komitee (CPT) on sätestanud nõuded ohjeldamisruumile sedastades, et üldiselt peaks koht, kuhu ohjeldatud isik paigutatakse, olema selleks otstarbeks kohandatud. Ohjeldamisel peab üks hooldustöötaja olema pidevalt käepärast, et jätkata isiku ravimist ning pakkuda abi. Videojärelevalve ei saa mingil moel asendada hooldustöötaja pidevat kohalolekut. Juhul, kui isik paigutatakse eralduspalatisse, võib hooldustöötaja jääda väljapoole palatit tingimusel, et isik näeb hooldustöötajat täielikult ning viimane saab isikut jätkuvalt näha ja kuulda. Ohjeldamisel ei tohi isiku elulised funktsioonid nagu hingamine ning suhtlemine, söömine ja joomine, olla takistatud.

Tulenevalt eeltoodust soovitan Teil viia ohjeldusmeetmete rakendamine vastavusse rahvusvaheliste organisatsioonide poolt antud juhtnõõridega. Tagada tuleb ohjeldamiste läbi viimine vaid selleks kohaldatud eraldi ruumis ning tervishoiutöötaja pideva järelevalve all.

3. Liikumislake erivajadusega isikutele juurdepääsu tagamine osakonnale

Kontrollkäigu raames läbi viidud ringkäigul ning ka vestlustel selgus, et II korrusel asuv osakond ei ole liikumislake erivajadusega isikutele juurdepääsetav. Liikumislake erivajadustega isikud kantakse osakonda sisenemiseks ja sealt väljumiseks trepist üles-alla. Töötajad mõnnsid, et liikumislake erivajadustega isikuid praktiliselt värske õhu kätte ei viida.

Sotsiaalministri 15.11.2002 määrusega nr 132 kinnitatud "Haiglate majutuse standardtingimused" § 2 lõike 3 kohaselt peavad majutusruumid liikumis-, nägemis- ja kuulmispuudega patsientidele vastama nimetatud puudest tingitud erivajadustele. Lisaks on majandus- ja kommunikatsiooniminister 28.11.2002 andnud määruse nr 14 „Nõuded liikumis-, nägemis- ja kuulmispuudega inimeste liikumisvõimaluste tagamiseks üldkasutatavates ehitistes“. Määruse kohaselt on üldkasutatavaks ehitiseks muuhulgas ka haiglad, tervishoiu- või hooldeasutused või sarnaste asutuste oote-, vastuvõtu- ja külastusruumid. Määruse 3. peatükk sätestab nõuded liikumisvõimaluste tagamiseks siseruumides. Muuhulgas käsitletakse nõudeid hoonesse sissepääsuteedele (§ 12 lg 1), liftidele (§ 15) ja tualettruumidele (§ 18).

Tulenevalt eeltoodust soovitan Teil võtta tarvitusele meetmed ebastabiilse seisundiga psühhosihaigete pikaajase ravi osakonna vastavuse tagamiseks liikumislake erivajadustega isikute erivajadustele.

Lisan käesolevale kirjale ka kontrollkäigu kokkuvõtte, mille punktides 4.1, 4.2 ja 4.4 on Teile tehtud soovitustega seonduvaid asjaolusid täpsemalt kirjeldatud. Loodan, et arvestate oma tegevuses minu soovitusi, mille täitmise üle on kavas korraldada järelkontroll poole aasta möödudes.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder

Lisa: Kontrollkäigu kokkuvõte 7 lehel